

Delrapport 2021

Expertgruppen för Återbruk

1. Expertgruppen för återbruk föreslår:

Förslag 1

Tillsätt en Statlig Offentlig Utredning som undersöker hur en grön skatteväxling kan förverkligas och hur en skatteväxling på bästa sätt kan understödja omställningen från linjärt till cirkulärt.

Förslag 2

Inför utökad skattereduktion för reparationer och underhåll där all reparation och återbruk bör ges en skattereduktion på 50% oavsett om det är en reparation för en enskild konsument eller om det är på en större kommersiell skala.

Förslag 3

Utöka säljarens bevisbörda i reklamationsrätten från sex månader till ett år. Reklamationsrätten ska överlåtas om varan säljs vidare till annan privatperson.

Förslag 4

En produktcertifiering som främjar livslängd, nyttjandegrad och värdebevarande bör utformas. Uppdraget kan exempelvis ges till Nordic Ecolabel eller RISE som har god erfarenhet från att arbeta med miljömärkningar.

Förslag 5

Ge SCB ett officiellt uppdrag att följa upp cirkulär ekonomi och återbruk på nationell nivå. Expertgruppen rekommenderar att nationella data och statistik utvecklas av Statistikmyndigheten SCB.

Förslag 6

Inför nationella mål för återbruk. Sverige har idag flera olika miljö- och klimatmål, men något mål för cirkulär konsumtion i form av återbruk saknas.

2. Sammanfattning

Expertgruppen är en sammansättning av aktörer aktiva i hela landet som arbetar med att öka Sveriges återbruk och cirkulär handel. I expertgruppen finns representanter från näringslivet så som Blocket, Tradera, GIAB Nordic AB och Inrego, forskningsinstitutet RISE samt ideell sektor så som Myrorna och Avfall Sverige som representerar kommunernas avfallshantering.

Expertgruppen har identifierat förslag till åtgärder som bidrar till omställningen till en cirkulär ekonomi genom att öka användningen och förlänga livslängden på redan producerade varor genom olika former av återbruk.

För att få till en cirkulär ekonomi där just återbruk är norm behöver vi lösa ett underliggande problem:

- Att nyproducerade varor ofta är billigare och enklare att köpa för slutkund

Anledningen till att det är på detta vis beror ofta på att arbetskraft är dyrt, jungfruligt material är billigt och att dagens styrmedel är anpassade för den linjära ekonomin. Dessa utmaningar leder till att det ofta är billigare att köpa nytt än att köpa återbrukade produkter eller att reparera. Ett stort hot mot den cirkulära ekonomin är att en alldeles för stor andel av dagens nyproducerade varor håller för låg kvalitet. Det gör att varorna blir svåra att cirkulera eftersom få vill köpa trasiga eller slitna varor. Det är tydligt att det behövs konkreta åtgärder som minskar kostnaden för återbrukade produkter så att det cirkulära på riktigt kan konkurrera med det linjära. Här krävs det både direkta styrmedel som främjar återbruk men också att produkter framöver behöver designas så att återbruk möjliggörs.

3. Bakgrund

På lång sikt behöver vi producera högkvalitativa produkter med lång livslängd och stor återvinningspotential för att uppnå en cirkulär ekonomi. Men, att minska efterfrågan på nya produkter genom att förlänga livslängden på redan existerande produkter, öka nyttjandegraden av dessa samt säkerställa att de behåller sitt värde över tid är en av de mest effektiva sätten för att lyckas med den cirkulära omställningen på kort sikt. Detta är även något som också kan göra stor nytta innan nuvarande produktionsmetoder hunnit att ställa om. När vi förlänger livslängden på befintliga produkter minskar behovet av nykonsumtion. Om man ser över hela produktlivscykeln så bidrar detta bland annat till minskat behov av uttag av naturresurser, minskade utsläpp, minskad energianvändning i produktion och återvinning samt minskad mängd avfall.

Omställningsbehov på svensk och europeisk nivå

Vi har skapat denna expertgrupp med fokus på återbruk för att se till att Sverige nyttjar det som redan producerats på ett smartare sätt, vilket i sin tur innebär fördelar för miljö, klimat, jobb och ekonomin. Sverige har en möjlighet att bli världsledande inom återbruk. Expertgruppen vill med sina förslag bidra till den ambitionen.

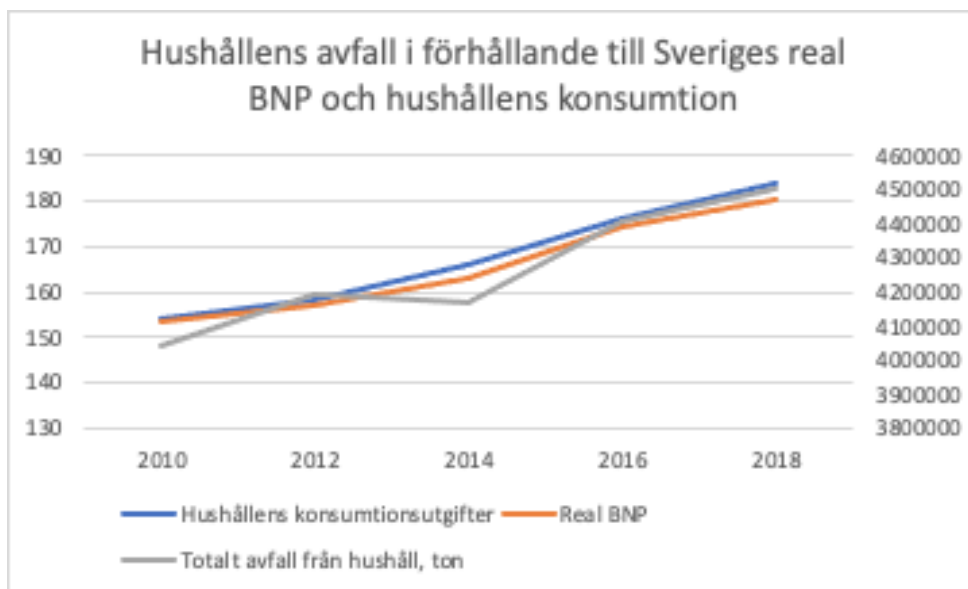
EU-kommisionen har fastslagit att om varor håller längre så är det bra för miljön och vår möjlighet att nå uppsatta klimatmål. EU-kommisionen har dessutom [fastslagit att detta ger säljaren tydliga fördelar eftersom att konsumenterna är villiga att betala mer för varor med längre livslängd.](#) Negativa miljöeffekter och kort livslängd väger allt tyngre för konsumenter i EU, som ofta klagat över att varor de köpt inte håller särskilt länge och många vill ha mer information om varans hållbarhet samt är villiga att betala mer för varor med längre hållbarhet.

Av flera anledningar finns det ett behov av att lyfta och utveckla återbruk i arbetet med omställningen till ett mer cirkulärt Sverige. Fortsatt är konsumtionen av återbrukade produkter försvinnande liten i relation till konsumtion av nyproducerade produkter. Därför utnyttjas inte produkter, och de material produkterna består utav, till sin fulla potential och livslängd. Det är även ofta så att styrmedel kopplade till förlängd livslängd av befintliga produkter glöms ofta bort i dialogen där ett stort fokus fortfarande existerar i produktionsledet samt kring avfall och återvinning.

Idag finns det alltså ett alltför litet fokus på att stimulera till cirkulär konsumtion i termer av återbruk (genom exempelvis återbruk, reparation och uppgradering) vilket är den del av kedjan som i väldigt många fall har störst potential att bidra till minskad klimatpåverkan. I ljuset av den senaste delrapporten från IPCC är det tydligt att vi behöver få till

utsläppsminskningar snabbt. Att främja ökad konsumtion av återbrukade produkter i Sverige kommer gynna den utvecklingen.

Expertgruppen vill stötta regeringen i deras fortsatta arbete med cirkulär ekonomi genom att undanröja hinder, stärka konkurrenskraften, öka incitamenten, bidra till långsiktiga förutsättningar för den cirkulära ekonomin samt öka kunskapen om hur ökat återbruk i Sverige också kan ge minskade klimatutsläpp. Både Sveriges BNP och konsumtion ökar år för år enligt statistik från SCB, och samtidigt ökar också mängden avfall från svenska hushåll (se diagram nedan). Denna länk mellan tillväxt och avfall måste brytas för att Sverige ska uppnå en cirkulär ekonomi. Ett sätt att bryta denna länk är genom att återbruka våra produkter istället för att slänga och köpa nytt.

Figur 1. Som synes i diagrammet så stiger avfallsmängderna i samband med ökad ekonomisk tillväxt. Hushållens konsumtionsutgifter och Sveriges real BNP (vänster axel) beräknas utifrån volymindex år 1993=100, men diagrammet utgår från år 2010 då SCB påbörjade sin vartannårsstatistik för avfall (höger axel). Datakälla: SCB

Den cirkulära omställningen skapar nya arbetstillfällen

En stor utmaning i arbetet med återbrukade produkter är att de är mer arbetsintensiva i att samla in, reparera, rekonditionera och sälja vidare än produkter i det linjära flödet. Att den cirkulära ekonomin ofta är mer arbetsintensiv än den linjära ekonomin är dock en möjlighet för fler arbetstillfällen.

Bara i EU finns det uppskattningar om att omställningen till en cirkulär ekonomi kan skapa omkring 700 000 fler jobb än den ersätter från det linjära tills 2030 och 7-8 miljoner globalt enligt en studie från Circle Economy. Vilka länder där framtidens cirkulära arbetstillfällen kommer att tillkomma kommer i stor utsträckning beslutas idag beroende på vilka länder som ges bäst förutsättningar för en cirkulär omställning. Tyvärr är

ett stort hinder för detta att dagens ekonomi framförallt beskattar arbete, vilket bör ses som ett hinder för att uppnå en cirkulär omställning då den cirkulära ekonomin därmed kan anses beskattas mer än dagens linjära ekonomi.

Om Sverige väljer att implementera styrmedel som främjar cirkulär ekonomi så kan alltså arbetstillfällena öka. Många kommuner som har återbruksverksamhet i sin avfallshantering väljer redan idag att kombinera detta med olika arbetsmarknadsåtgärder där människor långt ifrån arbetsmarknaden får chansen till ett jobb eller arbetsträning. Även ideella second hand-aktörer på marknaden väljer idag volontärer som annars kan ha svårt att få jobb. Inom näringslivet så finns även väl utvecklade samarbeten mellan till exempel Samhall och företag som arbetar med återbruk för att skapa just arbetstillfällena för dem som idag står långt ifrån arbetsmarknaden.

Eventuella problem med att främja ökat återbruk

I utmaningen med att ställa om till ett ökat återbruk finns flertalet utmaningar att ta ställning till för att undvika att ökad konsumtion av återbrukade produkter får oönskade effekter såsom att livslängden på energiineffektiva varor förlängs, skadliga kemikalier inte fasas ut eller att produktsäkerheten äventyras. Vilket är något som samhället behöver ta hänsyn till när det utformas nya styrmedel som styr mot ökat återbruk.

I [Policyutveckling mot 2025 från IVA-projektet Resurseffektiva affärsmodeller - stärkt konkurrenskraft](#) finns det ett resonemang kring problemen vid ökat återbruk och exemplifieras med utmaningen vid köp av ett nytt kylskåp, vilket ger en lägre energiförbrukning för drift men högre materialanvändning kontra att förlänga livslängden av ett gammalt kylskåp men med högre energiförbrukning.

Liknande exempel kan läsas i [förslaget för de så kallade tekniska granskningskriterier för EU:s taxonomi för hållbara investeringar](#).

Taxonomin nämner att där reparations- och underhållstjänster utförs på produkter för vilka miljöpåverkan från tillverkningsfasen och livslängdsfasen utgör mindre än 50% av produktens totala koldioxidavtryck så ska en livscykelanalys genomföras för att visa att en förlängning av produktivet kan vara en bra ide. Anledningen till detta är att en förlängning av produktivet för de produkter som har en hög klimatbelastning under drift kan vara problematisk ur ett miljöperspektiv.

Kortfattat så vill expertgruppen inte förlänga livet på produkter där merparten av miljöbelastningen kommer från själva användningsfasen. De produkter som ska prioriteras för ökad livslängd är de produkter där

belastningen företrädesvis sker i själva produktionen och i avfallshanteringen.

Dessutom finns aspekten kring farlighet. EU-kraven kring produkters säkerhet och kemikalieinnehåll skärps ständigt i samband med nya rön, vilket kan innebära att gamla produkter kan vara olämpliga eller rent av farliga att hantera. Det kan alltså finnas en målkonflikt mellan giftfri miljö och en cirkulär ekonomi.

Avgränsningar och fokus

Inom området cirkulär ekonomi kan det ofta råda en begreppsförvirring vilket kan förklaras av att det i dagsläget inte finns någon enhetlig definition av cirkulär ekonomi. 2017 identifierades 114 olika definitioner av cirkulär ekonomi enligt studien [Conceptualizing the circular economy: An analysis of 114 definitions - ScienceDirect](#). Sedan dess har dock mycket hänt och framför allt sker arbete inom ISO för att ta fram en enhetlig och internationell definition av cirkulär ekonomi.

I begreppet återbruk har expertgruppen valt att innefatta aktiviteter som förlänger produkters livslängd, begreppet återbruk innefattar därför såväl begrepp som återanvändning samt reparation och uppgradering. Begreppet återbruk är även en del av det bredare begreppet "cirkulär konsumtion" som i sin tur innefattar bland annat återbruk, delning, uthyrning och olika typer av reparation/rekonditionering av produkter som alla uppfyller kriterier för att förlänga livslängd, öka nyttjandegrad och värdebevarande av befintliga produkter.

Expertgruppen för återbruk har fokuserat på hur vi kan öka livslängden, öka nyttjandegraden och värdebevarandet av produkter som redan producerats. Delar av detta ingår även i andra expertgruppers arbete men expertgruppen ser att detta arbete sätter återbruket och stimulering av detta i fokus vilket expertgruppen anser saknas i Sverige idag.

Relevansen för fokus på återbruk tydliggörs i Sveriges strategi för cirkulär ekonomi där återbruk lyfts fram i följande fokusområden:

- **Fokusområde 1 Cirkulär ekonomi genom hållbar produktion och produktdesign**

Styra mot att produkter utformas för en lång livslängd, bland annat genom att de är lätta att återanvända och reparera, och på ett sätt som möjliggör materialåtervinning när de inte längre kan användas mer.

- **Fokusområde 2: Cirkulär ekonomi genom hållbara sätt att konsumera och använda material, produkter och tjänster**

Skapa förutsättningar för ett större utbud och efterfrågan av tjänster för återanvändning, reparation och delningstjänster.

Göra det enkelt och lönsamt för näringsidkare och privatpersoner att dela, reparera och återanvända produkter.

- **Fokusområde 4 Cirkulär ekonomi som drivkraft för näringsliv och andra aktörer genom åtgärder som främjar innovation och cirkulära affärsmodeller**

Utforma styrmedel som bidrar till lönsamma cirkulära affärsmodeller.

Utforma styrmedel som bidrar till ökat utbud och efterfrågan på cirkulära produkter, tjänster, återbruk och återvunna material.

Stärka innovations- och näringslivsklimatet så att fler cirkulära företag kan växa och erbjuda sina produkter och tjänster för såväl hemmamarknad som export.

Frågeställningar

Ambitionen med denna rapport är att tydliggöra vilka förslag som expertgruppen anser kan gynna återbruket i Sverige samt identifiera nuvarande styrmedel som behöver ses över för att gynna samma utveckling. I expertgruppens arbete har vi utgått från följande frågeställningar:

1. **Hur kan efterfrågan av återbrukade produkter öka?** Tex genom att göra det enklare och billigare att välja återbrukade produkter. Eller kan exempelvis standarder, certifieringar eller märkningar gynna ökat återbruk?
2. **Hur kan utbudet av återbrukade produkter öka?** Tex genom att göra det enklare och mer lönsamt för näringsidkare och privatpersoner att förlänga livet på produkter. Hur kan kostnaderna för återbrukssprocessen minska?
3. **Hur kan återbruk kvantifieras och mätas?**

4. Förslag

Förslag 1:

Tillsätt en Statlig Offentlig Utredning som undersöker hur en grön skatteväxling kan förverkligas och hur en skatteväxling på bästa sätt kan understödja omställningen från linjärt till cirkulärt.

Expertgruppen ställer sig även positiva till förslaget som lämnats in till Delegationen av Expertgruppen med fokus på producentansvar:

Att en statlig utredning (SOU) tillsätts för att utreda incitament för hållbara och resurseffektiva konsumentbeteenden. Uppdraget bör rikta in sig på att föreslå lämpliga kombinationer av styrmedel för att underlätta hållbara möten mellan konsumenternas efterfrågan och producenternas utbud med krav på att föreslå konkreta åtgärder i närtid. Förslag bör tas fram både avseende incitament direkt riktade till konsumenter och konsumentincitament kopplade till krav på producenter.

Förslaget från producentansvarsgruppen skulle förslagsvis kunna kombineras i en gemensam utredning sammanslaget med förslag 1 i detta dokument.

En grön skatteväxling handlar om att se till helheten och kan hjälpa till att fixa de systemfel som existerar i dagens linjära ekonomi. Det kommer behövas en genomgång av befintlig lagstiftning såväl som ny för att möjliggöra detta. Vi har idag ett ekonomiskt system som är uppbyggt för en linjär ekonomi vilket märks tydligt när vi tittar på hur fördelningen av skatter ser ut i Sverige idag: [omkring 61% skatt på arbete, 25% moms, 8-9% kapital/fastighet och 5-6% är skatter på energi, miljö och resurser.](#) Ett cirkulärt samhälle kräver en omvänd situation där vi beskattar material snarare än människor, det vill säga en grön skatteväxling anpassad efter värdena som kan skapas i en cirkulär ekonomi.

Med en grön skatteväxling minskas kostnaderna för produkter och material som cirkulerar. På så sätt styr vi mot den cirkulära ekonomin. Det handlar om att undanröja hinder som finns i dagens lagstiftning samtidigt som det är viktigt att underlätta genom ny lagstiftning. Ett exempel på nuvarande lagstiftning som är tänkt att gynna cirkularitet är kemikalieskatten på begagnad elektronik. Skatten var välmenad men har slagit fel eftersom den slår mot återbruk trots försök till att undanta återbrukad elektronik. Här anser vi att det finns mycket att lära om hur

styrmedel för den cirkulära ekonomin bör formuleras och att det är viktigt i utformningen av dessa att även försöka fånga in mer långtgående effekter, som i fallet med kemikalieskatten. Det är viktigt att beslutsfattare bjuder in till samråd från relevanta aktörer för att undvika en snårig och försvårande lagstiftning.

Förslag 2:

Inför utökad skattereduktion för reparationer och underhåll där all reparation och återbruk bör ges en skattereduktion på 50% oavsett om det är en reparation för en enskild konsument eller om det är på en större kommersiell skala.

Regeringen har tidigare i år föreslagit en ny skattereduktion för reparationer och underhåll av bland annat hushållsapparater, barnvagnar, möbler och trädgårdsmaskiner. Till skillnad från rutavdraget ska den nya skattereduktionen kunna utnyttjas även om arbetet utförs utanför hemmet. Precis som för rutavdraget föreslås skattereduktionen uppgå till 50 procent av arbetskostnaden. Detta förslag är bra men inte tillräckligt omfattande eftersom att det enbart fångar in en del av allt återbruk. Därför anser vi att all reparation och återbruk bör ges en skattereduktion oavsett om det är en reparation för en enskild konsument eller om det är på en större kommersiell skala. Det bör också gälla oavsett vilken produkt som avses repareras eller återbrukas.

Redan 2017 i SOU:n *Från värdekedja till värdecykel – Så får Sverige en mer cirkulär ekonomi*, föreslog utredaren att ytterligare steg behövs för att stimulera reparation, hyra och begagnat. Vi har hittills sett förslag för uthyrning och reparation men förslagen behöver slå bredare och även gälla produkter som återbrukas.

Förslag 3:

Utöka säljarens bevisbörda i reklamationsrätten från sex månader till ett år. Reklamationsrätten ska överlåtas om varan säljs vidare till annan privatperson.

Genom att bevisbördan i reklamationsrätten förändras skapas incitament för att nyproducerade produkter som säljs har en hållbarhet på minst ett år, vilket möjliggör att en större andel av alla produkter kan leva längre. Detta förslag tar även bort ett hinder för att välja en återbrukad produkt genom att reklamationsrätten kan överlåtas i köp mellan privatpersoner.

Idag har alla konsumenter reklamationsrätt i tre år, men redan efter sex månader övergår bevisbördan från säljaren till köparen vilket gör det avsevärt mycket svårare att få igenom en reklamation. Idag är det dessutom svårt att överlåta reklamationsrätt.

Expertgruppen föreslår därför att reklamationsrätten fortsatt ska vara tre år men bevisbördan ska ligga på säljaren i ett år istället för dagens sex månader. I praktiken innebär det alltså att konsumenten alltid är garanterad att produkten är funktionell i minst ett år efter köpet. Reklamationsrätten följer i vårt förslag även med om varan byter ägare under tiden.

För att stärka konsumenten rättigheter ytterligare ser vi flera möjligheter att komplettera med ytterligare åtgärder:

- Utforska vidare möjligheten till olika reklamationsstiden för olika produktkategorier
- Ålägga företag ökad upplysningsplikt vid köp.
- Statistik för reklamerade produkter som upplyser konsumenten om dålig kvalitet, det vill säga öka transparensen kring produkters kvalitet.
- Stärka myndigheters möjlighet till sanktioner, straffålägganden
- Informationskampanj till konsumenter att använda sin stärkta reklamationsrätt

Det finns få andra så snabba, konkreta och effektiva förslag som att öka tiden för reklamationsrätt eftersom det skulle ge omedelbar påverkan. Dessutom är det en enkel åtgärd inom befintlig lagstiftning.

Att bekämpa kort livslängd och främja produkters hållbarhet är ett uttalat fokusområde för konsumentpolitiken inom EU fram till 2025. Alla oavsett inkomst ska ha tillgång till hållbara produkter. Vi menar att en ökad

reklamationsrätt är ett effektivt styrmedel för att även billigare produkter ska produceras med hållbarhet i fokus.

Expertgruppen är övertygande om att detta är ett kraftfullt verktyg för att minska Sveriges klimatpåverkan med mycket få negativa konsekvenser. Ekvationen är enkel: desto bättre kvalitet produkterna i Sverige har, desto längre livslängd får de vilket drastiskt skulle öka cirkulär konsumtion och minska klimatpåverkan.

Förslag 4:

En produktcertifiering som främjar livslängd, nyttjandegrad och värdebevarande bör utformas. Uppdraget kan exempelvis ges till Nordic Ecolabel eller RISE som har god erfarenhet från att arbeta med miljömärkningar.

Många är de miljömärkningar på marknaden som certifierar produkter utifrån hur produkten är producerad eller hur energieffektiv produkten är vid användning. Detta innebär att återbruksegenskaperna hos en produkt (ex. värdebevarande, nyttjandegrad, livslängd) inte tas i beaktning när miljömärkningar används för att guida konsumenter till att göra bättre val för miljön. Effekten av detta är att miljömärkningar riskerar att inte ge konsumenten hela bilden av produktens miljöpåverkan och i vissa fall grovt underskattat då endast en del av produktens livscykel har tagits i beaktning.

Vi ser därför att det finns ett stort behov att det utvecklas certifieringar som tar hänsyn till hela livscykeln där produktens egenskaper kan bedömas utifrån produktens cirkulära egenskaper såsom livslängd, nyttjandegrad, värdebevarande, reparerbarhet och återvinningsbarhet. Information och en certifiering om en produkts återbruksegenskaper kan främja transparens, förenkla konsumtionsbeslut samt bidra till tydlighet för hur tillverkare ska kunna tillverka produkter med som är möjliga att återbruka.

Enligt svensk och europeisk lag ska avfallshierarkin följas, det vill säga att förebyggande av avfall och återbruk av produkter ska gå före material- och energiåtervinning (Miljöbalken 2 kap. 5 och 15 kap. 10§ samt artikel 4 i EU:s avfallsdirektiv). Det finns med andra ord redan idag juridiska krav på att vi behöver skifta fokus från nykonsumtion till cirkulär konsumtion. Konsumtion av redan tillverkade produkter är dessutom en av de åtgärder med mest miljöpotential i den cirkulära värdekedjan, men som tyvärr ofta glöms bort i dagens linjära konsumtionsdrivna ekonomi.

Idag finns redan en uppmaning från Europaparlamentet till Kommissionen att ta fram en obligatorisk produktmärkning innehållande information om livslängd och reparerbarhet (Europaparlamentets resolution av den 25 november 2020 om en mer hållbar inre marknad för företag och konsumenter). Expertgruppens förslag går alltså hand i hand med vad Europaparlamentet föreslår, men även med vad allmänheten tycker, då en studie visat att 90% av EU-medborgarna vill se en tydlig angivelse om förväntad livslängd på en produkt (Europaparlamentets resolution av den 4 juli 2017 om längre livstid för produkter).

Den nationella strategin för cirkulär omställning pekar ut fokusområdet "Hållbara sätt att konsumera och använda material produkter och tjänster". En förutsättning för att arbeta inom detta fokusområde är kunskap och definitioner av vad som är hållbar konsumtion på produktnivå. Detta för att underlätta för konsumenter att ta beslut som leder till mer hållbar konsumtion.

Expertgruppen ser även att ökad information och möjlighet till certifiering för produkter med återbrukspotential kommer att öka konsumenternas intresse för vissa varor och därmed kan detta värdebevarande driva marknadsvärdet. Expertgruppen tror därför inte att marknaden blir negativt påverkad av detta förslag. Ett exempel på en sådan redan existerande produkt är gjutjärnspannan, som ofta säljs med den lockande beskrivningen att den håller livet ut.

Expertgruppen föreslår att en organisation såsom RISE eller Nordic Ecolabel, med god erfarenhet från att arbeta med miljömärkningar, får i uppdrag att ta fram kriterier för hur en återbrukscertifiering skulle kunna utformas. Förslagsvis tar de utgångspunkt i att bedöma hela varans livscykel, inklusive återbruk, samt säkerställer att certifieringen harmoniseras med kommande internationell standardisering och lagstiftning såsom EU:s förslag kring digitala produktpass.

Förslag 5:

Ge SCB ett officiellt uppdrag att följa upp cirkulär ekonomi och återbruk på nationell nivå. Expertgruppen rekommenderar att nationella data och statistik utvecklas av Statistikmyndigheten SCB.

Det vi mäter och följer upp påverkar våra beteenden och tenderar att prioriteras och genomföras. Men det kan också innebära att uppföljningen får större betydelse än den bakomliggande anledningen. Det är viktigt att det som mäts antingen har en styrande effekt eller bidrar till möjlighet att följa upp hur lagstiftning påverkar exempelvis återbruk. I Sverige har vi under en lång tid mätt återvinning, genom att mäta ton, volym (m³) samt miljöpåverkan i samband med produktion och återvinning. Genom att fokusera på dessa mått och delar av värdekedjan missar mätmetoderna att kvantifiera värdeminskningen som sker i en produkts livscykel. Befintliga mätmetoder ger heller inga insikter om produkternas monetära värde, materialsammansättning eller mängd. Vi behöver ta ett större perspektiv på hur vi mäter ur ett värdeperspektiv på produkter och dess värde.

Konsumtion av återbrukade produkter är en av de typer av konsumtion som kan anses mer hållbar, då konsumtionen bidrar till ökad livslängd och högre nyttjandegrad av befintliga varor. Konsumtion av återbrukade varor är dock ett område som är vagt definierat och saknar i stor utsträckning standarder och mätetal. Detta gör det komplicerat för konsumenter, näringsidkare och myndigheter att ta beslut, och accelerationen och effekten av den cirkulär omställningen riskerar att bli osäker.

En tidigare expertgrupp inom Delegationen för cirkulär ekonomi hade i uppdrag att ta fram förslag på hur cirkulär ekonomi kan mätas och kvantifieras. Expertgruppens slutrapport innehöll förslag på kortsiktiga och långsiktiga behov och fokuserar på mätande på samhällsnivå samt på produktnivå. Följande förslag från slutrapporten är relevanta och intressanta för att tydliggöra begrepp och möjliggöra mätande av återbruk på produktnivå:

- Investera i utveckling av certifieringssystem (4.1.1c)
- Säkerställ att satsningar avseende mätning av cirkulär ekonomi täcker både materiell uthållighet och effektivt nyttjande, utöver att täcka återcirkulering (4.1.3)
- Skapa demonstratorer för mätning av cirkulär ekonomi genom forskningsfinansiering (4.4.1)
- Säkerställ svenska bidrag till standardisering inom CEN och ISO gällande mätetal för cirkulär ekonomi (4.3.2b)

Dessa förslag pekar tillsammans på ett behov att ta fram ett gemensamt ramverk för att kunna utvärdera en produkts cirkulära egenskaper. Inriktningarna i den tidigare expertgruppens förslag understryker behoven av att ta fram en applicerbar standard som går utanför Sveriges gränser

som bör omfatta viktiga återbruksegenskaper såsom värdebevarande, livslängd och nyttjandegrad.

Förslag 6:

Inför nationella mål för återbruk. Sverige har idag flera olika miljö- och klimatmål, men något mål för cirkulär konsumtion i form av återbruk saknas.

För att kunna följa upp och utvärdera styrmedel och andra insatser inom återbruk behöver vi veta var vi är idag. Regeringen visar en tydlig riktning i strategin för cirkulär ekonomi genom att peka på att det behöver skapas bättre förutsättningar för ett större utbud och efterfrågan av tjänster för bland annat återbruk och reparation samtidigt som det görs enkelt och lönsamt. Här behövs tydliga mål.

För att möjliggöra det som föreslås i förslag 5 behövs nationell statistik på aggregerad nivå så väl som exempelvis bransch- eller produktnivå. Ett tillvägagångssätt kan vara SNI-koder eftersom återbruksaktörer ofta inte passar in i någon av dagens kategorier. Det behöver alltså testas att mäta nationellt med tanke på att mätandet ska ha en effekt i ökad återbruk för att följa upp Sveriges nationella utveckling mot en cirkulär ekonomi.

5. Medlemmar i expertgruppen

Namn	Organisation	Kontaktuppgifter
Sebastian Holmström	Inrego	Sebastian.holmstrom@inrego.se
Andreas Anderholm Pedersen	GIAB Nordic AB	andreas.anderholm@godsinlosen.se
Markus Ahlberg	Blocket	markus.ahlberg@schibsted.com
Pierre Norberg	Tradera	pierre.norberg@tradera.com
Johanna Ewerbring	Tradera	johanna.ewerbring@tradera.com
Åsa Blomberg	Myrorna	asa.blomberg@myrorna.se
Emma Enebog	Rise	Emma.enebog@ri.se
Camilla Nilsson	Avfall Sverige	camilla.nilsson@avfallsverige.se